

UTREDNING INOM TUNA 3:1

Frivillig utredning

Tuna 3:1
Sandvikens stad och kommun
Gävleborgs län
2019

Frida Löjdström

UTREDNING INOM TUNA 3:1

Frivillig utredning

Tuna 3:1
Sandvikens stad och kommun
Gävleborgs län
2019

Rapport 2019:07
Frida Löjdström

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg

Box 746, 801 28 Gävle

Tel 026-65 56 00

www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2019

Omslagsbild: Översiktsbild på utredningsområdet taget mot nordväst. Foto:

Frida Löjdström.

Staten har rätt att sprida dokumentationsmaterialet och rapporten enligt CC BY-licens. Lantmäteriverkets kartor omfattas ej av denna licens.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Bakgrund	5
Syfte.....	5
Metod.....	5
Topografi och fornlämningsmiljö	6
Resultat	7
Förslag till vidare antikvariska åtgärder	8
Administrativa uppgifter.....	9
Bilaga. Beskrivningar	10

Figur 1. Översiktskarta med utredningsområdet inringat. Efter digitala översiktskartan, Lantmäteriet.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg har på uppdrag av Sandvikens kommun utfört en frivillig arkeologisk utredning på del av fastigheten Tuna 3:1 i Sandviken stad och kommun, Gävleborgs län. Utredningen omfattade en area om cirka 45 hektar som utgjordes av avverkad skogsmark. Inom utredningsområdet finns en tidigare känd övrig kulturhistorisk lämning (Sandviken 516) i form av ett ”område med skogsbrukslämningar” bestående av en kolbotten efter resmila och en grund efter kolarkoja. Arbetet föranleddes av att en kraftstation planeras att byggas på platsen.

Totalt fem lämningar påträffades under utredningen och samtliga har nyregistrerats i fornlämningsregistret. En av dessa utgörs av en möjlig fornlämning som består av en husgrund (L2019:1703). Resten utgörs av övriga kulturhistoriska lämningar vilka innefattar två kolbottnar efter resmilor (L2019:1694 & L2019:1696), en husgrund (L2019:1705) och ett område med skogsbrukslämningar (L2019:1695) som består av en kolbotten efter resmila och en grund efter kolarkoja.

BAKGRUND

Länsmuseet Gävleborg har på uppdrag av Sandvikens kommun utfört en frivillig arkeologisk utredning på del av fastigheten Tuna 3:1 i anslutning till Gamla Tunavägen och Järbovägen i Sandvikens kommun, Gävleborgs län. Utredningen omfattade en area om cirka 45 hektar som utgjordes av avverkad skogsmark. Inom utredningsområdet finns en tidigare känd övrig kulturhistorisk lämning (Sandviken 516) i form av ett ”område med skogsbrukslämningar” bestående av en kolbotten efter resmila och en grund efter kolarkoja. Arbetet föranleddes av att en kraftstation planeras att byggas på platsen.

Den arkeologiska utredningen utfördes under dagarna den 17:e och 24:e april 2019 av Frida Löjdström och Maria Björck, Länsmuseet Gävleborg. Kostnadsansvarig var Sandvikens kommun.

SYFTE

Utredningens syfte var att avgöra förekomsten av tidigare okända forn- och kulturlämningar inom exploateringsområdet.

METOD

Utredning genomfördes i form av en okulär fältinventering inklusive provstick med jordsond vid behov. Påträffade lämningar positionerades med GPS och registrerades enligt Riksantikvarieämbetets principer.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

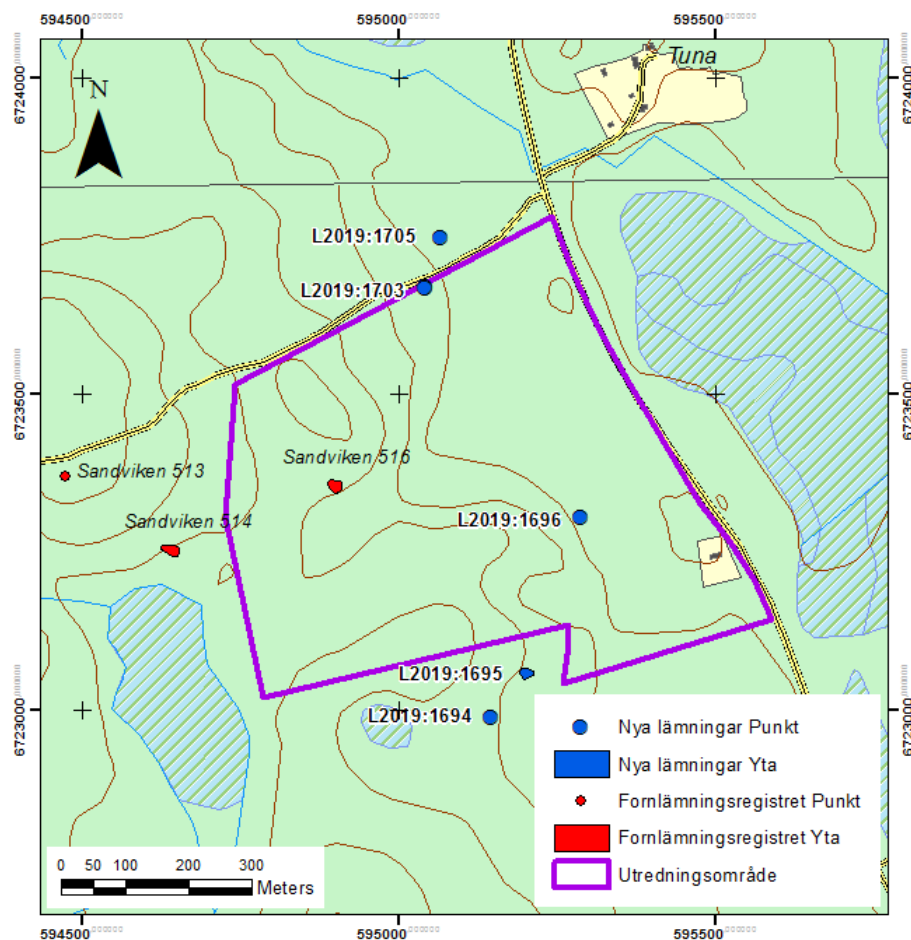
Det aktuella utredningsområdet ligger cirka tre kilometer nordväst om Sandvikens centrum, och är beläget cirka 75 meter över havet. Området utgörs av avverkad skogsmark i kuperad moränmark i väster med inslag av stora stenblock och småkuperad sank moränmark i öster.

Inom utredningsområdet finns en sedan tidigare känd övrig kulturhistorisk lämning, Sandviken 516, i form av ett område med skogsbrukslämningar bestående av en kolbotten efter resmila och en grund efter kolarkoja. Också direkt väster om utredningsområdet finns en övrig kulturhistorisk lämning av samma karaktär (Sandviken 514) samt en grund efter skogsarbetarkoja (Sandviken 513).

Figur 2. Foto över del av utredningsområdet taget från öster. Foto: Frida Löjdström.

RESULTAT

Figur 3. Översiktskarta med utredningsområdet och de nya lämningarna samt närliggande och berörda lämningar från fornlämningsregistret utmarkerade.

Vid utredningen framkom totalt fem lämningar (se bilaga) som nyregistrerades i fornlämningsregistret. En av dessa utgörs av en möjlig fornlämning som består av en husgrund (L2019:1703). Resten utgörs av övriga kulturhistoriska lämningar vilka innefattar två kolbottnar efter resmilor (L2019:1694 & L2019:1696), en husgrund (L2019:1705) och ett område med skogsbrukslämningar (L2019:1695) som består av en kolbotten efter resmila och en grund efter kolarkoja. De nya lämningarna är markerade i blått på kartan (se figur 3).

Tre av lämningarna ligger strax utanför utredningsområdets begränsningslinje (L2019:1694, L2019:1695 och L2019:1705).

Inom området finns en tidigare känd övrig kulturhistorisk lämning (Sandviken 516) i form av ett "område med skogsbrukslämningar" bestående av en kolbotten efter resmila och en grund efter kolarkoja. Denna besiktigades under det första utredningstillfället den 17:e maj och flera skador kunde då noteras i form av körsador genom kolbotten efter skogsmaskin samt att grunden efter kolarkojan var rejält nedrisad.

Figur 4. I förgrunden syns de hjulspår från skogsmaskin som går rakt igenom kolbotten inom Sandviken 516 och därmed blottlagt delar av det svarta kollagret. Bortom hjulspåren till höger syns Maria Björck som står i grunden efter kolarkojan. Fotot är taget från öster av Frida Löjdström.

FÖRSLAG TILL VIDARE ANTIKVARISKA ÅTGÄRDER

Vid utredningen framkom totalt fem lämningar varav tre ligger strax utanför utredningsområdet. Samtliga utgörs av övriga kulturhistoriska lämningar, förutom en som utgörs av en möjlig fornlämning (L2019:1703). Länsmuseet anser att dessa i första hand skall undvikas vid en exploatering. Är detta inte möjligt bör en enklare dokumentation och undersökning, inklusive datering, utföras. Det är Länsstyrelsen Gävleborg som fattar beslut om fortsatta åtgärder.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsmuseet Gävleborgs dnr: 863/320
Uppdragsgivare: Sandvikens kommun
Undersökningstid: 2019-04-17 & 2019-04-24
Projektledare: Frida Löjdström
Personal: Maria Björck och Frida Löjdström
Fastighet: Tuna 3:1
Socken: Sandviken
Kommun: Sandviken
Koordinater: N6723486, E595182
Koordinatsystem: SWEREF99 TM
Utredd area: 45 000 m²
Arkeologtimmar i fält: 32 timmar
Digitala inmätningar: 1 shapefil
Dokumentationshandlingar
som förvaras i Länsmuseet
Gävleborgs arkiv och servrar: 22 foton
Fynd: Inga fynd påträffades

BILAGA. BESKRIVNINGAR

Objekt nr	Lämningstyp	Beskrivning	Status
Sandviken 516, L1948:5220 <i>Besiktning</i>	Område med skogsbrukslämningar	Skador: Körskador genom kolbottenen efter skogsmaskin (N-S). Spåret är 4 m br och 0,1 m dj. Grunden efter kolarkojan är nedrisad.	Övrig kulturhistorisk lämning
L2019:1694 (S o H 3089626)	Kolbotten efter resmila	Kolbotten efter resmila, rund, ca 16 m diam. Kolbottenen är svår att se pga. körskador. Terräng: Plan yta i storblockig moränmark. Skogsmark (hygge). Skador: Körskador efter skogsmaskin. Orientering: Under kraftledning (N-S).	Övrig kulturhistorisk lämning
L2019:1695 (S o H 3089646)	Område med skogsbrukslämningar	Område med skogsbrukslämningar, 22x18 m st (Ö-V), bestående av 1 kolbotten efter resmila och 1 grund efter kolarkoja. Kolbotten efter resmila, rund, 16 m diam, begränsad av en vall, 4 m br och 0,6 m h. 3 m Ö om kolbottenen är grund efter kolarkoja, 4,5x3,5 m (NNV-SSÖ), begränsad av en vall, 0,4 m br och 0,1-0,2 m h. I NNV spisiröse, 3x2 m och 0,7 m h. Terräng: SÖ-sluttande moränmark. Skogsmark (granskog med inslag av björk). Skador: Vallen till kolbottenen har skador efter flera körspår.	Övrig kulturhistorisk lämning
L2019:1696	Kolbotten efter resmila	Kolbotten efter resmila, rund, 20 m diam, begränsad av en vall, 3 m br och 0,3-0,7 m h. Terräng: Närmast plan yta i Ö-sluttande moränmark. Skogsmark (hygge).	Övrig kulturhistorisk lämning
L2019:1703	Husgrund	Husgrund, ca 7x5 m (Ö-V), begränsad av syllstenar, 0,4-0,8 m st. Spisiröse, 3 m diam och 0,8 m h av natursten, lite tegel och masugnsslagg. Terräng: Ö-sluttande moränmark. Skogsmark (hygge). Orientering: 5,5 m SSÖ om väg (ÖNÖ-VSV).	Möjlig fornlämning
L2019:1705	Husgrund	Husgrund, 6x6 m, begränsad av syllstenar, 0,3-0,8 m st. Husgrunden ligger i igenväxt åkermark, åkermarken ger ej något ålderdomligt intryck. Terräng: Flack igenväxt åkermark.	Övrig kulturhistorisk lämning

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE · TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE